

vi[^]imos
NORURAL

Un encontro para quen aposta, imaxina e recrea o rural galego

A foto que fala

A tenaz resistencia. Nanning (China), o dono da casa non aceptou a compensación que lle ofreceu o goberno

O trasno Carreiras de ratos

Daniel López Muñoz

Parece una historia de terror isto da corrupción, fraudes e malas prácticas das organizacións políticas e persoas que nos gobernan. Xa non paga a pena nin mencionar a lista de casos e os nomes de cargos e cargas. Esmagados estamos de información.

Pero si que paga a pena facer unha pequena incursión nas tripas do asunto. E nas tripas do asunto está o que chamariamos a cultura da estupidez.

Trátase do humus, da terra lenta e estercada onde nace a mala herba. Seica é o que se leva desde hai ben tempo.

Quizais veña do imperio este do consumismo devoto e desbocado, da carreira irrefreable polo confort absoluto, dese glamour-sobre-todas-as-cousas, unha interminable sucesión de xente guapa, de modelos perfectos, perfumes e autos de alta gama, ski nos Alpes e safaris en Botswana, un *pijerío* antes minoritario e perfectamente

delimitable, que mesmo tiña a súa graza, e hoxe estendido, transversal e penetrante. Un “querer ser coma eles”, que se coou coma a couza no orgullo de todas as clases e condicións, tamén da clase traballadora e, sobre todo, dos que están aí, en principio, para servir e non para seren servidos.

E vai unido a un soberbio desprezo do público, do que iguala, do que é accesible para os excluídos e vulnerables, para os que quedan do outro lado do muro invisible, fóra do arrecendo do glamour. E vai da man dun desprezo pola vocación de servizo público,

polo que é esixible a un gobernante, a aquel, a aquela que libremente elixe ser elixido,para iso, para servir, para gañar menos que na multinacional ou no banco que sexa –que xa nos teñen fartiños co argumento- , para encontrar a satisfacción interior no deber cumprido, en facer as cousas con sentido da equidade, do dereito, sen enchufes nin andrómenas.

Sen esa cultura da estupidez, sen esa carreira de ratas e ratos por acumular, deslumbrar, consumir elitistamente, triunfar na vida desa maneira, digamos, tan pouco espiritual....non pasaría o que pasa, ou pasaría menos.

Esa felicidade é unha porcallada. Nin felicidade é. E a pouca xente con sentido e valor interior, aínda se pregunta, despois de cada caso: Pero que necesidade ten un deputado que xa gaña un salario ben decente de entrar suíñamente en nómina dunha construtora que fai obra pública para non se sabe que tipo de tristes e viscosos asesoramentos verbais arredor dun café no Palace? Deus nos aparte da estupidez.

Para o Día das Letras Galegas a Academia Galega escolleu neste 2015 a figura de Xosé Filgueira Valverde. E acendeu unha polémica aparentemente irresoluble entre posturas, de demócratas galeguistas, que se defenden a si mesmas como lexítimas e razoables.

Unha postura expresa o dereito a rexeitar que un alcalde franquista sexa homenaxeado en democracia. Sería inaceptable, arguméntase, en calquera país que fixese o camiño de romper un sistema ditatorial e intrinsecamente corrupto. Unha colaboración activa, de tipo político, co réxime felizmente superado sería una pexa que faría imposible calquera aplauso. E Filgueira

O problema volve estar na ferida mal sandada dos corenta anos de ditadura

foi alcalde canda Franco durante nove anos, participante en homenaxes ao ditador, procurador en Cortes. Parece bastante claro que a implicación de Xosé Filgueira na vida política do franquismo foi máis aló do mínimo necesario para sobrevivir ou para salvar a outros.

A segunda postura insiste no dereito a rememorar a un Filgueira que estaba no réxime, pero que era unha anomalía nese réxime, para salientar, a seguir, o seu perfil de sabio galeguista, polígrafo, home de cultura, promotor do museo de Pontevedra e, como síntoma decisivo, bibliófilo e non bibliófobo – a diferenza dos falanxistas e nazis que queimaban libros, el estudábaos, custodiábaos. Nese rescate do estudioso galeguista salientase tamén o seu traballo no Seminario de Estudos Galegos e a súa contribución ao estudo da poesía neotrobadoresca galega.

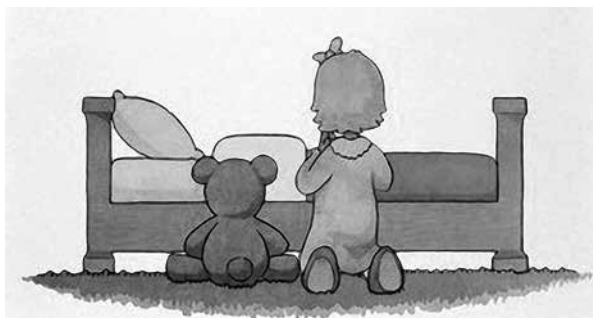
A raíz do problema pode estar de novo na ferida mal sandada de corenta anos de ditadura. A transición foi un pacto cos herdeiros do réxime, á procura da tranquilidade, pero tivo un prezo. Non hai un punto e á parte. Non se xulgou a ningún responsable. A penas houbo un reproche social expresado politicamente polos novos parlamentos. Non houbo un corte e todos os días nos maliciamos sobre as consecuencias –por exemplo, en termos de “connaturalidade” coa corrupción e o clientelismo- daquela “continuidade” sen ruptura, entre o franquismo e o réxime do 78. Quizais, por iso, resulta tan complicado separar con madurez e medida o Filgueira consentidor co réxime do Filgueira galeguista e traballador, nun ambiente irrespirable, pola pervivencia dos sinais de identidade de Galicia.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Dende hai uns tres anos na miña casa hai una rutina diaria ao chegar a noite. Consiste no proceso que leva á cama á miña filla maior Sariña. Comezamos co baño, despois cea, despois lavamos os dentes e, por último, e xa na cama, conto (xeralmente dos Bolechas) e rezamos.

O rezo xeralmente ten unha sinxela invocación que me ensinaron sendo moi, moi pequeno: é un “Noso pai”. O outro día ela chegou dicindo que sabía unha oración nova, polo que comezamos por ela. “Jesusito de mi vida, eres niña como yo...” Sorprendeume a primeira vez. No próximo día decidín poñer orella por ver se

era unha casualidade e comprobei que dicía así.

Non podo menos que facer unha reflexión. Oxalá Sariña conserve esta forma de oración. Non só pola forma senón polo fondo. Oxalá teña claro desde que é unha pequecha que Deus é un Pai e unha Nai, que o neno Xesús é realmente nena e que as imaxes

de Deus están cheas de ideas sexistas preconcebidas.

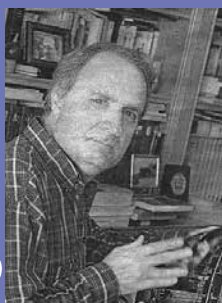
Oxalá que non tarde tanto coma seu pai en que lle ensinen isto e que non caia no erro de pensar que todo o relativo á relixión soa a aburrido, masculino e reseso.

Esta noite eu invítote a rezar compartindo a oración da miña filla. Ti es nena coma min...

1

3

2

4

A peneira

1

Cinco **REFORMAS LABORAIS** dende 1984 incrementan a eventualidade e traballo parcial. Así, o 66% das traballadoras non acadan a xornada completa e son as que menos cobran do Estado á hora. Pero medran un 4% os accidentes. Na foto, ringleiras de parados solicitando o traballo dun mes nas Pontes: por cada oferta hai 130 parados. O PARO é do 35% incluíndo os 177.000 que cobran só 150 €/mes.

2

Noraboa ao Museo Provincial de Lugo pola exposición **MUSEO AGRADECIDO**, ata o 31, porque é de ben nacidos ser agradecidos e son **moit@s** os que o converteron nun prodixio de tesouros. Nós celebrámolo cunha das súas pinturas máis coñecidas: "A escola de Doloriñas", nos 50 anos do pasamento da súa autora, Xulia Minguillón, que lle valeu a I Medalla de Belas Artes a unha muller (1941).

3

Para achegarse a esta hora de **CUBA**, nada mellor que o n° 28 de *Tempo Exterior* do Instituto Galego de Análise e Documentación que preside Xulio Ríos, na foto. É unha das poucas publicacións sobre temática internacional, que aposta polo papel fundamental de Galiza na diáspora de América Latina e os países lusófonos para iniciativas empresariais e culturais.

4

O 9 ten lugar o Encontro por un mundo **RURAL VIVO** e con futuro no Centro Don Bosco na rúa Belvís 2, Santiago. Tf.: 669607675 (Manolo Regal). A aposta por unhas aldeas habitables, coma sostén Eladia, na foto, a única veciña de Nogueiro de Castro Caldelas; con 100 anos é a única habitante do lugar. Hai 2380 máis cun só habitante e 1539 abandonados.

5

7

6

8

Alfonso Blanco Torrado

5

Filgueira Valverde afondou no noso patrimonio e fundou o Museo de Pon tevedra no 1929. **MAIO** inza en iniciativas: o 1 é o Día da Poesía en Mondoñedo, celebrando a Escola Mindoniense, e prolóngase co FESTILETRAS, na aldea do Couto en Ponteceso, coa lírica cantada por Amancio Prada e Xurxo Souto baixo a guía do bardo Eduardo Pondal.

6

A exposición "A outra cara de **AFRICA**", no Verbum de Vigo e promovida pola Asociación de Emigrantes Senegaleses, estará ata o 28 de xuño amosando a diversidade e a riqueza das súas culturas, a través da artesanía, relixión ou artes. Vainos permitir descubrir unha sociedade con múltiples contrastes. Na foto, Hortense Ngbapai, da Republica Democrática do Congo, coordinadora en Vigo de AIDA (Asociación para a Integración e Desenvolvemento do Africano).

7

A beatificación do mártir **ROMERO** polo Papa Francisco é froito do Espírito que fala no Pobo de Deus, discernindo os sinais de fidelidade a Xesús deste bispo e de tantas e tantos loitadores pola igualdade, marxinados polas ditaduras e por un sector da igrexa intolerante coa teoloxía da liberación. Un santo que leva anos dando azos aos pobres e febles.

8

Ucráina pelexa pola liberdade, acosada antes polos nazis, e dividida entre Rusia e occidente. Os pro rusos das repúblicas do leste loitan pola independencia despois do fracaso de 23 anos de postsovietismo. Abkhasia é a máis afincada na independencia. Na foto un concerto da Quenlla grupo no que tocan Saxa e Omeljan, da **GALITZIA** ucráina e que residen en Lugo.

Política

Querer e dicir non é poder

Carlos Vázquez G.

Almorzamos cada día cun novo caso de corrupción. Ata hai ben pouco, dicíase nos que só eran feitos illados, que non afectaban estruturalmente ás institucións e nin sequera aos partidos. Hoxe a ninguén se lle ocorre dicir tal cousa. Algo similar pasou coa progresiva perda de calidade democrática. Hoxe todos admitimos, porque o constatamos, que a corrupción e a dexe-neración democrática son feitos evidentes e non hai partido nin dirixente político decente que non o recoñeza e que non considere imprescindible combater a corrupción e emprender un camiño de mellora e rexeneración do noso sistema político democrático. Todos os partidos propoñen isto e os que estiveron -ou están- no poder proclamaron implantar medidas nesta dobre dirección, que resultan e resultaron fallidas. Pódese considerar, polo tanto, que PP e PSOE non son politicamente capaces de afrontaren cun mínimo éxito este dobre gran problema da sociedade española. Non se trata de que non queiran, é que non poden.

Un exemplo desta incapacidade pode ser a Lei de transparencia. É a última en promulgarse nos países aos que nos podemos asimilar. Hai, por tanto, experiencia dabondo para facer a mellor lei de entre as vixentes ou, polo menos, unha norma decente. Pois ben, a lei española é, seguramente, unha das peores, chegándose incluso a manter, por exemplo, a posibilidade do silencio administrativo negativo, co que o dereito á información pública pódese converter en papel mollado.

Esta incapacidade, coido que obxectiva, destes dous partidos para combateren a corrupción e rexenerar a democracia témola que relacionar necesariamente coa deterioración que o propio poder tende a producir. É o dictum de Acton: “O poder tende a corromper e o poder absoluto corrompe absolutamente”. Estaríamos, pois, ante o nefasto efecto que causou no PP e no PSOE o exercicio do poder durante máis de trinta anos nun modelo bipartidista: un no goberno e o outro na oposición, pero esperando quenda segura. Este modelo inexorablemente binario e durante tanto tempo, sendo democrático, non cabe dúbida que se aproxima demasiado a un exercicio do poder moi pouco repartido e, en consecuencia, corrompeu tanto aos seus protagonistas, que os fai incapaces de saíren do círculo diabólico da corrupción e da dexe-neración políticas. Por iso non poden afrontalas. Teñen, polo tanto e antes de nada, que rexenerarse e sanearse eles mesmos, o que implica separalos, aos dous, do poder, cando menos por un tempo.

O peto común

Rubén Aramburu

Cando morreu o filósofo Johán Vicente Viqueira (*Letras Galegas* 1974), a familia enterrouno de noite, ás agachadas, na parroquia de Ouces, en Bergondo. O párroco non o tiña por digno, dicían que era panteísta e, cando soubo o do enterro, mandou levantar un muro de tres metros, marxinando a sepultura do insigne galeguista. Foi no ano 1924.

A familia de Viqueira gardou a ferida no corazón. Non foi a única. Cando a revolta fascista do 36, tiveron que agacharse nas casas dos veciños durante meses e logo fuxir nun barco inglés cara ao exilio. Comezou un periplo eterno por toda Europa, no que destaca Luisa, filla de Viqueira. Chega a Rusia cun grupo de meniños fuxidos da barbarie. Pasa varios anos ensinando, ata que a familia viaxa a México, cando o gran Cárdenas abre o país aos exiliados españois. Luisa non deixa de loitar polos seus ideais, non esquece nunca a súa patria. En México dirixe un programa de radio: "Hora Galicia" e colabora na fundación do Patronato da Cultura Galega. Vive con dor o asasinato do seu home, militante de esquerdas, e o sacrificio de sacar adiante a tres fillos.

Hai uns anos, cando chegou a democracia, Luisa volveu a Galicia, á casa de Vixoi, á praia da Lagoa, en Gandarío... Percorreu todos os recunchos que lle falaban dunha infancia feliz e dunha mocidade ben dura. Non soportou a memoria: "Non podo volver onde a miña vida foi truncada" e regresou a México.

O pasado 18 de abril, Luisa volveu para sempre a Galicia após 80 anos de exilio. Centos de persoas acompañaron as súas cinsas para depositalas a carón de seu pai. Desta vez non houbo muros e a parroquia aportou todo o necesario. Pasados uns días e na intimidade, o párroco axudou a Manuel, fillo de Luisa, a colocar a lousa sobre as cinsas. Foi nunha mañá panteísta e galega, Deus presente na chuva, no vento, no mar e na paz que repartía a familia de Viqueira. Foi no ano 2015.

O CARRABOXO por ROBE LOIS

Conversas na casa do Romualdo

Fran Almuíña

Vilar. VILELA. Taboada. LUGO
982 45 50 10 / 650 22 66 46
www.casaronualdo.com

Desde a Casa do Romualdo (Vilela-Taboada) continuamos conversando, desta volta con Anna Champeney e Lluís Grau, parella de artesáns –cesteiro el, tecelá ela- que atoparon en Cristosende o que precisaban para acometer o seu proxecto de vida. Cal foi a aguilloada que os impulsou a escoller este modo de habitar e sentir a aldea, de entrelazar oficio, tradición artesá e beleza? Ofrecemos aquí unha versión resumida desta conversa. Podedes lela ou escoitala na súa integridade no noso blog (<https://irimegos.wordpress.com/>)

Anna e Lluís no rastro de Monforte

Fran Almuíña: *Estamos en Cristosende, unha das aldeas máis fermosas da Ribeira Sacra, na casa de Anna, Lluís e Tomasina. Vivides nesta aldea dende hai máis de quince anos e tedes un proxecto de vida baseado na artesanía e en poñer en valor un patrimonio tan*

sobre museos etnográficos. No ano 95 tiven moita sorte, porque me deron outra bolsa de estudo para investigar a artesanía galega. Pasei un ano percorrendo aldeas de Galicia. Realicei moitas entrevistas aos derradeiros artesáns: zoqueiros, cesteiros e, por

“O tecido é unha das simboloxías máis universais: non podes cambiar o urdido, pero podes ir tecendo a trama, a vida”

importante como son os teares e a cestería. Vides dende Barcelona e a Gran Bretaña...

Anna: A miña relación con Galicia comezou cando eu era estudante na carreira de arqueoloxía. Vin para completar a tese no ano 1989, sobre as pallozas nos Ancares. Vin coa miña nai, pasamos case un mes nos Ancares e namoreime da zona. Máis adiante, sobre o ano 91, fixen un máster en museoloxía e volví para investigar

suposto, tecelás. Así entrei en contacto coa gran tradición téxtil que había en Galicia, aínda que cada vez eran menos as mulleres que se dedicaban a isto. Foi aí cando deixei o meu emprego de comisaria de exposicións e comecei a dedicarme ao tecido, cunha idea moi clara de ir recuperando a tradición galega. Lluís, pola súa parte, era cesteiro xa dende había moitos anos en Cataluña. Cando nos xuntamos e viñemos vivir a Galicia no ano 2000, a idea era a de recuperar unha

tradición, tanto na cestería coma no tecido.

Lluís: Fundamentalmente o proxecto está presidido por dúas ideas, a proximidade coa natureza e traballar coas nosas mans unha técnica sinxela e tradicional.

F. A.: *Anna ti traballas con elementos suaves, coma o liño a seda ou a la, e ti Lluís con elementos máis firmes, aínda que tamén se deixan levar. Pero ambos traballades no de tecer lazos, crear entramados. Tedes dúas vocacións moi simbólicas.*

Lluís: Ademais que para nós o tecido é unha das simboloxías máis universais, probablemente unha das máis estendidas, entrelazar unha cousa coa outra.

Anna: Si, si, non podes cambiar o urdido, que é coma a túa herdanza, a túa alma, pero podes ir tecendo a trama, o que a vida. Vas tecendo a vida con aquilo que che vén dado.

F. A.: *Vóstraballades con materiais de orixe medieval e estades no mundo a través de Internet, tecendo e intercaldando a tradición coa modernidade. Pensades que é por aí que esta Galicia nosa poida seguir vivindo no campo?*

Lluís: Para min o campo brindábame gardar a fecundidade e riqueza cultural da cidade, pero tamén o silencio que se aparta da súa inundación propagandística, dándome liberdade de pensamento e de creación. Non só por traballo; como persoa faste de distinta maneira no campo ca na cidade. Faste un animal humano distinto.

F. A.: *Cales serían as dificultades ou carencias que vedes á hora de xestionar, traballar e vivir no rural dende o voso punto de vista de artesáns e empresarios?*

Anna: Ao principio tiñamos a visión romántica do pequeno artesán, e non: tes que traballar moito na parte publicitaria, e formarte constantemente.

Lluís: E a administración non lle facilita nada a vida ás empresas pequenas. Noutros países é máis doado. Unha anécdota: hai pouco recibimos unha carta de Facenda de Madrid, un requirimento, notificándonos un erro, un NIF dunha cliente de Dinamarca que estaba erróneo, dunha factura de corenta e cinco euros. Só as cartas que teñen que enviar custan máis. É de vergonza...

Anna: É un pouco coma na revolución industrial do século XIX. A razón pola que Inglaterra se desenvolveu máis que Francia é porque a burocracia francesa era tan pesada que asfixiou todas as novas ideas. Para unha pequena empresa o tempo que pasas xestionando nela come moito do tempo que tes para dedicalo a cousas máis produtivas.

Lluís: É o inconveniente de ser pequenos. E Galicia está feita de moitas cousas pequenas, que non están apoiadas. Míranse as grandes cifras, as grandes cantidades, moitos traballadores... iso é o que queren.

F. A.: *Por outro lado vós buscadeis novos usos para as pezas que fabricades,*

“Como persoa, faste de distinta maneira no campo que na cidade; faste un animal humano distinto”

cos materiais de sempre buscadeis a innovación.

Anna: Claro, hoxe en día o teu cliente, para comezar, xa non vive no campo, tes que pensar quen é e que cousas podes facer para eles. O meu cliente xa non é o veciño, senón alguén que valora cousas diferentes e está disposto a pagar un prezo alto por elas, pois son máis sofisticadas.

Lluís: O significado da artesanía mudou; antes a artesanía era a maneira normal de facer as cousas. Agora é

Anna no tear

algo selecto, está dirixido a persoas que valoran a exclusividade, a peza única, as técnicas tradicionais, as formas ou o que sexa. O cliente res-trinxiuse e desprazouse.

Anna: Para os nosos clientes é algo importante saber que o que están a mercar está feito por alguén. Vivimos nun mundo cada vez máis conectado e illado. Máis masificado. E estes clientes buscan algo que supón unha conexión con outra persoa, cunha persoa real, que fixo a peza con cariño e transmite con ela unha historia.

F. A.: *Preocupádesvos de plantar os materiais que usades, de fabricar as tinturas...*

Conversas na casa do Romualdo

Anna cun tear de sobremesa

Lluís: Trátase de vender a túa historia. Na peza representas o teu estilo de vida. O lugar no que traballamos non é unha cousa externa á peza que fabricamos, forma parte da historia do que facemos.

Ann: Moitos dos obxectos que mercamos hoxe en día sabemos que foron feitos por persoas, probablemente en condición horrorosas; e son baratísimos, artificialmente baratos. A peza de artesanía é unha peza honesta, limpa, auténtica. E isto é moi importante hoxe en día.

F. A.: *Tedes a percepción de estar abrindo camiño para outra xente?*

Lluís: Temos a sensación de ter ilusionado a xente nos nosos cursos, pero é que é moi difícil ser pequeno e comezar como pequeno empresario, o sistema mátaos, é moi difícil comezar.

Anna: E despois hai unha confusión: pénsase que ser artesan é só facer pezas. E claro que si, pero hai moito máis. Trátase de levar a túa propia

empresa, atopar clientes, presentar o teu traballo. Moita xente atópase con estas dificultades e desánímase. Se é que queren facelo en plan profesional, porque os oficios non sempre estiveron enfocados ao profesional. Quizais é máis factible traballar na casa facendo cousas para a casa, que é algo moi bonito e máis semellante ao que era o tecido antes en Galicia.

F. A.: *Que soñades para o futuro da vosa nena?*

Anna: A miña ilusión é que teña unhas raíces aquí, unha nenez moi feliz radicada neste lugar marabilloso, cos veciños. Unha nenez sinxela. Máis adiante ela escollerá o que queira facer, pero sempre verá o campo coma unha opción, unha alternativa, e con ollos moi positivos. Lluís naceu en Barcelona, eu nun pobo pequeno de Inglaterra. Crieime coas galiñas e na horta da miña nai. O primeiro que quixen facer aos dezaoito foi fuxir a unha cidade grande e buscar a independencia e a sofisticación da

Anna: Falas cos estudantes de téxtil en Inglaterra e un bo número ten idea de emprender e fundar a súa propia empresa. Non parece tan difícil fundar unha empresa alí, parece unha gran aventura, unha cousa practiceira, por iso moita xente nova o fai. Aquí tes a sensación de que se busca acubillo no seguro, e non se valora dedicarte ao teu, a un proxecto que te apaixone...

F. A.: *Tamén participades desa filosofía do campo: todo ten o seu tempo, hai que ir paseniño. Imaxino que cando vas pasando a lanzadeira de lado a lado parece que un só fío non dá feito todo, e ao cabo do día xa tes un anaco do tecido. Agora vivimos no inmediato: montamos algo e xa queremos que sexa rendible...*

Lluís: Claro, é que é distinto o mundo rural, familiar, do individual. Na cidade montas un negocio e en pouco tempo tes unha gran cousa, mentres que aquí somos limitados. Somos unha familia, somos poucos, e tes que

"Galicia está feita de moitas cousas pequenas que non están sendo apoiadas"

cidade; e foime moi ben. Penso que é necesario coñecer os dous mundos. O mesmo para ela; quero que escolla sabendo que é o campo.

F. A.: *A xente nova busca marchar canto antes das aldeas, porque aquí, aparentemente, non hai futuro segundo ese modelo polo que nos queren levar.*

Lluís: Hai que cambiar a mentalidade. Nótase que este país foi sometido, e que a xente tiña que traballar para outros. Había uns cantos mosteiros e catro señores e os outros non tiñan nada. Está creada unha cultura de pouco espírito emprendedor. Se queren cambiar Galicia nas escolas teñen que ensinar a emprender.

ir ao paso que che permite o teu formato. Se queres montar algo grande nun lugar pequeno iso non vai funcionar. Penso que é o natural, e hai que acomodarse: aquí non podes medrar moito, o mundo rural galego é de pequenas cousas, pequenas parcelas...

F. A.: *Pero as persoas si que medran, e a vida das persoas é moi rica...*

Anna: Si, somos instrumentos moi básicos, a vida fórmanos coma as pedras: pouco a pouco, o desgaste da vida nas pedras vains pulindo. Eu véxonos parte dese grupo de xente, coma ti Francisco coa música, que quere poñer en valor recursos galegos.

O noso taboleiro

Vivimos no rural

Un encontro para todas e todos aqueles que apostan/ imaxinan/viven/crean/loitan por un futuro para o rural e desde o rural

Coñecemos ben as dificultades polas que está pasando o campo, pero tamén podemos afirmar que no espazo rural galego hai moita vida, posibilidades inexploradas, imaxinación que resiste en proxectos de vida e de produción, de creación e de celebración, de solidariedade e de festa.

E o máis importante, que hai xente que **vivimos no rural** e que estamos orgullosos e orgullosas de que o rural nos habite.

Agora queremos conectarnos, saber-nos e apoiarnos.

Queremos unir esforzos para loitar contra a insignificancia do mundo rural, contra o esquecemento e a falta de peso cando se toman decisións que nos afectan. Non queremos que

os de fóra falen ou decidan por nós. *Vivir acá* é o que nos une, o que nos dá a perspectiva, o enfoque e o xeito que buscamos, ese que fala cos pés na terra. Unha aposta convencida, que anima a vida, a xente e o futuro das nosas aldeas e parroquias.

Un convite

Xuntámonos. Porque non estamos sós e queremos coñecernos e sentírmolos ben.

Cando? O 9 de maio de 2015

Onde? en Santiago de Compostela, no centro don Bosco de Belvís.

Para que? Para coñecernos, falarnos e, entre todos e todas, artellar algo que nos axude a estar no rural sabendo uns dos outros, visibilizándonos,

potenciándonos mutuamente na medida en que queiramos. Non valería vir ao encontro para ver o que pasa, senón para colaborar para que algo pase. Porque cómpre organizármolos.

Como? Acudindo, por suposto, achegando experiencia e iniciativa e, tamén, contribuíndo con 5€ para xestionar os gastos, e levando a propia comida para xantarmos xuntos. E avisando de que vés a un destes coordinadores:

Manolo Regal: 669607675

– manuelregalado@gmail.com

Ramiro Martínez: 676446782

– ancarescdr@gmail.com

Co voso esforzo,
co noso esforzo,
unindo coñecementos,
vontades e alentados,
apostamos por
vivir no rural
orgullosamente

ENCONTRO
POR UN MUNDO
RURAL VIVO
E CON FUTURO

Santiago, 9 de maio 2015

LUGAR: Centro Don Bosco,
R/ Belvís, 2, Santiago de Compostela.

MATRÍCULA: 5 euros.

XANTAR: Cada quen levará a súa propia comida que compartiremos.

PRAZO de inscrición: 28 de abril.

Para inscribirse:

vivimosnorural@gmail.com

Ponte Roxal, 2, Candia,

27730, Abadín (Lugo)

Tf.: 669607675 (Manolo Regal)

vⁱimos
NORURAL

Entrevista Conversa con Manuel Couceiro Cachaldora

Josecho de la Torre

Entrevistamos a Manuel Antonio Couceiro Cachaldora, que é párroco dende 1995 na Nosa Señora da Xunqueira e tamén en San Pedro de Fontecarmoa, Concello de Vilagarcía de Arousa. Ademais das parroquias, preside a Fundación Galega contra o Narcotráfico dende abril de 2012, coordina a Pascua Xoven dende a súa chegada a Arousa, e desempeña o cargo de Consiliario diocesano dos Scouts Católicos. Todo isto sumado ás clases no IES de Fontecarmoa.

Como nace a Fundación Galega contra o Narcotráfico e que labor desempeña?

A Fundación Galega contra o Narcotráfico, -antes Plataforma Galega contra o Narcotráfico- naceu en 1994 despois da famosa Operación Nécora de cuxa sentenza se cumpren 25 anos. Ante tal situación de impunidade social e penal, -recordemos que a maioría dos encausados naquel macroproceso ao final, como se adoita dicir, “saíron de rosñas”-, é verdade que supuxo un antes e un despois na percepción de dita problemática. Desde aqueles anos avanzouse moito na conciencia social de rexeitamento desa cultura da morte; hoxe o “narco” xa non é un ser a admirar e copiar e tamén na loita policial e na propia xurisprudencia aínda que queda camiño por percorrer. Hai algúns xuíces e fiscais que merecen o noso recoñecemento pola súa eficacia e profesionalidade e, ás veces, con poucos medios e demasiados atrancos. A nosa Fundación coas súas propostas

e achegas en sede lexislativa segue a ser unha ferramenta necesaria para mellorar o “entramado” legal tan “garantista” e lento para o remate de tantos macrodelitos de branqueo de capital e narcotráfico que aqueles se retroalimentan, como ben é sabido.

Preside esta Fundación dende 2012. Como se leva esa responsabilidade?

Si, levo tres anos. Foi unha “encerrona” por unanimidade. Ata que me

Hoxe o “narco” xa non é un ser a admirar e copiar

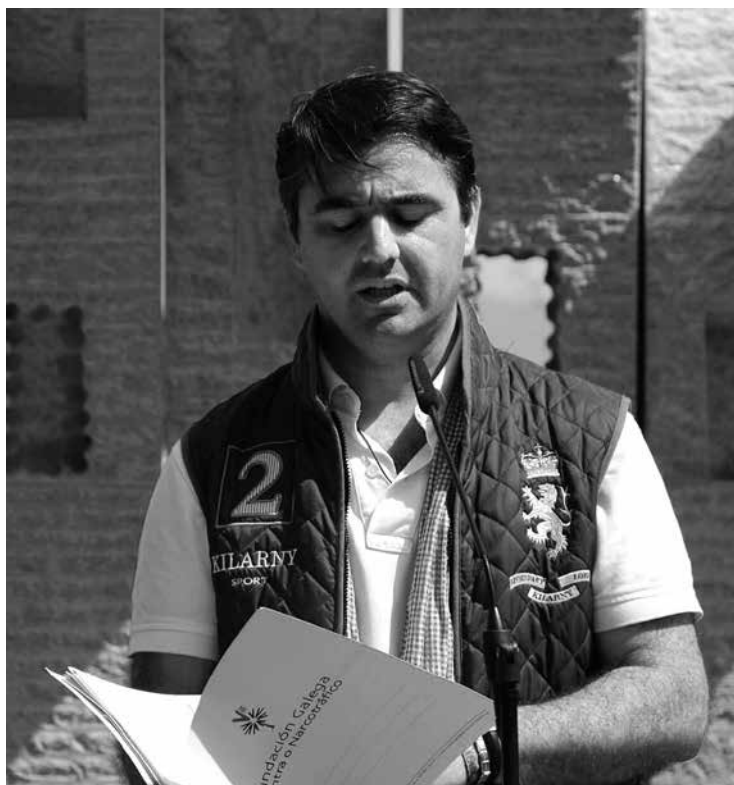
convenceron non pararon pero lévoos con moita responsabilidade e sabendo que é un servizo necesario e xusto á sociedade. Non me gusta permanecer indiferente ante problemas tan serios coma este. Hai que pasar de espectador a actor. Vénme á cabeza un canto de Estopa sobre o compromiso: “cústanos levantarnos e na mesma costa caemos. Por que nos custa tanto? Mellor quedar sempre no chan?”

Cales son os retos da Fundación para o futuro inmediato?

Nesta zona, coma noutras, ese mal bicho matou a moitos mozos e adultos, estragou moitas familias e levou á ruína matrimonios. Tamén a PE-MES e autónomos. Non podemos mirar para outro lado e debemos saber que os toxicómanos son vítimas deste proceso; hai que axudalos e que teñan posibilidades reais de mudar e reinserirse. Nesas estamos e queremos permanecer.

Hai 43 anos nace a Pascua Xoven, movemento xuvenil e cristián que se celebra na Xunqueira e que coordina dende hai dúas décadas. En que momento está?

Somos a Pascua xuvenil decana, ou sexa, máis “lonxeira” do Estado español. 42 edicións de xeito interrompido. Case nada! Catro décadas acompañando a mozos cun estilo festivo, achegado e rebelde. Son tempos duros e reños, como diría a santa de Ávila, que todos temos na memoria neste ano do seu V centenario. Pero segue convocando a mozos de parroquias e grupos de reflexión. Non son anos de moita cantidade; xa pasaron aqueles anos de 400 ou 500 rapaces pero, como ben sabemos, hoxe hai que acompañar e traballar doutro xeito, con moita paciencia activa e se-

Manuel
intervindo
nun acto da
Fundación
Galega
contra o
Narcotráfico

mentando. Sen prásas pero sen pausas. Este ano o tema da Pascua Xoven de Arousa, que foi o 17, 18 e 19 de Abril, era a ledicia en sintonía co estilo da mensaxe do Papa Francisco e coa súa *Evangelii Gaudium*. Na nosa web de axunqueira.com podedes atopar esta historia xa corentona.

A este Papa nótaselle que pisou a rúa e os problemas

Que lle parece o labor do Papa Francisco e que repercusión cre que pode ter no devir da igrexa católica a nova imaxe que está ofrecendo?

Eu adoito dicir que todos, os catro Papas que eu xa coñecín, son bos e santos; pero este encántame polo seu “perfil” e creo que está facendo moito ben á nosa Igrexa e á sociedade. Dá gusto escoitalo e lelo, nótase que pisou a rúa e os problemas. E ademais, e moi importante, creo que non é mera pose ou puro formato para “gañar ao persoal” senón que é natural e os seus xestos e palabras son expresión do súa sensibilidade antropolóxica e relixiosidade encarnada. Usando a linguaxe das redes sociais, doulle ao “gústame” deste Papa Francisco. Desexo que teña tempo para seguir levando a cabo o seu labor sen estridencias. E con todos ao seu lado, coma nunha vella orquestra a prol dos avances, actualizacións e reformas necesarias e xustas porque, xa sabemos que -como di o autor latino- nunca hai vento favorable para quen non sabe a onde ir e non esqueza- mos que *ecclesia semper reformanda*. Amén

IMPRESO PARA FACERSE SOCIO DE IRIMIA OU SUBSCRIBIRSE Á REVISTA

Se queres facerte socio, subscribirte á revista IRIMIA (ou coñeces a alguén que lle poida interesar recibir de balde os tres próximos números da revista) recorta este impreso e envíaio ó Apartado 296 - 15704-Santiago de Compostela, ou escribenos a irimia@wanadoo.es ou subscripciones@asociacion-irimia.org

NOME: APELIDOS:
ENDEREZO:
CÓD. POSTAL: CONCELLO OU CIDADE: PROVINCIA:
TELÉFONO CORREO ELECTRÓNICO

QUERO SER SOCIA/-O:
QUERO SUBSCRIBIRME:

3 € ☐
Ordinaria: 25 € ☐
De apoio: 40 € ☐ Subscrición anual (22 números)
60 € ☐

QUERO SER 60x100:

DOMICILIACIÓN

BANCO OU CAIXA E AFORROS:
DOMICILIO DO BANCO: CÓD. POSTAL:
CONCELLO OU CIDADE: PROVINCIA: TITULAR DA CONTA:
Nº de CONTA: - - - / - - - / - - - / - - -

Sírvase atender ata novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ó meu nome lles sexan presentados ó seu cobro por IRIMIA.

En a de de 201__.

Atentamente.

Se queres podes ingresar directamente en calquera das nosas contas indicando claramente o teu nome no impreso de ingreso e enviándonos unha copia xunto cos teus datos.
Conta: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822

irimia

O Noso taboleiro

Redacción

... e o chocolate espeso.

A Xunta Directiva de Irimia decidiu publicar a situación económica da Asociación no ano 2014, para que aqueles que non acudistes á Festa do Lume, esteades ao tanto. O certo é que, para este ano 2015 non contamos co cobro da publicidade de Sargadelos (que se decidiu manter de balde, logo de que anunciase que a retiraban por problemas económicos) nin coa Subvención da Deputación, o que supón que van entrar uns 4.000 euros menos que hai compensar dalgún xeito. O prezo da cota ordinaria da revista segue estando por debaixo do seu custo de produción.

PRESENTACIÓN CONTAS DE IRIMIA - EJERCICIO 2014

INGRESOS	Asociación	Revista	Romaxe	
Cotas Socios, doazóns subscritores e outros	2.369,00			
Ventas Libro CD Romaxe e libro de Pepe Chao	3.840,00			
Pago subscricións á revista Irimia		15.819,00		
Publicidade de Sargadelos		1.759,98		
Subvención da Deputación de A Coruña		1.178,45		
Recaudado no peto da Romaxe			796,42	
Recaudado en mesa medallóns/folletos			8.026,00	
Ingresos por actividade e ingresos totais	6.209,00	18.757,43	8.822,42	33.788,85
GASTOS	Asociación	Revista	Romaxe	
Servicio de xestión contábel	1.166,29			
Páxina Irimia, correo, consumibles e outros	421,59			
Grabación mais Libro CD da Romaxe e SGAE	5.630,86			
Maquetación e impresión revista Irimia		10.812,66		
Envíos revista e gastos cobro subscrición		10.331,76		
Medallóns, folletos e gastos comisión local			8.300,97	
Factura de Tadeiga, por sonorización			1.089,00	
Gastos por actividade e gastos totais	7.218,74	21.144,42	9.389,97	37.753,13
Resultados por actividade e resultado total	-1.009,74	-2.386,99	-569,55	-3.964,28

EDITA: Asociación A. IRIMIA

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Manolo G. Turnes, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopeña, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Carme Soto, Marisa Vidal e Xan Guillén, Christina Moreira.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

RECEPCIÓN DE ARTIGOS E COLABORACIÓN EN: revistairimia@asociacion-irimia.org

SUBSCRICIÓN: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela. Telf.: 628 416 644 / subscricións@asociacion-irimia.org

Ordinaria: 25 Euros. de Apoio: 40 Euros.

PARA ASUNTOS DA ASOCIACIÓN NON RELACIONADOS COA REVISTA: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822 - Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 TIRADA: 1.000 exemplares

ISSN: 2172-9182

IMPRIME: TÓRCULO Artes Gráficas

DESEÑO E MAQUETACIÓN: TallerDD (Ninfa, Riveiro, Martínez)

DISTRIBÚE: IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://asociacion-irimia.org/revista.shtml>

FEITO EN PAPEL RECICLADO

Boa Nova

El mundo cambia

*si dos se miran y se reconocen,
amar es desnudarse de los nombres*

Octavio Paz

A amizade esixe a revelación transparente do eu e a decidida apetencia da outra persoa. Para iso debo estar disposta a ser coñecida e alguén debe ter a intención de coñecerme. A amizade é unha unión de espíritos. É un acto espiritual, non social. É atoparse coa outra parte do eu. É coñecer a unha persoa antes sequera de tela atopado.

Deus coñecía a Xeremías desde antes que se formara no seo da súa nai: iso é amizade, e esa categoría de amizade é a que para nós quere e na que se move Xesús, nun amor que é afecto, aprecio e calidez, que é recoñecemento de si mesmo na outra persoa.

A amizade é tamén capacidade de saber canto hai que saber da outra persoa, de celebrar os seus éxitos e pasar os seus apuros, de acompañala e serlle fiel ata o final.

É tamén experimentar que non hai nada que nos aporte máis alegría que ver a nosa ledicia reflectida nos ollos doutra persoa, nada que nos aporte máis ser que ver o noso ser estendido, colmado, aumentado, no ser doutra persoa.

“Xa non son eu, é Cristo quen vive en min”, dicía Paulo, e Karl Jasper retruca: “Eloísa sábese en Deus con Abelardo, e só con Abelardo”.

Marisa de Corme

DOMINGO 10 DE MAIO. VI de PASCUA A PALABRA. Xn 15, 9-17

Naquel tempo díxolles Xesús aos seus discípulos: «Como me amou o Pai, así vos ameí eu: permaneced no meu amor. Se gardades os meus mandamentos, permaneceredes no meu amor, como eu gardei os mandamentos de meu Pai, e permanezo no seu amor. Díxenvos estas cousas para que a miña alegría estea en vós, e a vosa alegría sexa plena.

Este é o meu mandamento: que vos amedes uns a outros como eu vos ameí. Ninguén ten amor meirande ca este: que un dea a súa vida polos amigos. Vós sodes amigos meus, se facedes canto eu vos mando.

Xa non vos chamo servos, que o servo non sabe o que fai o seu señor: a vós trateivos de amigos, pois todo o que lle oín a meu Pai déivolo a coñecer.

Non me escollestes vós a min, senón que vos escollín eu a vós; e púxenvos para que vaiades e levedes froito e o voso froito permaneza; de xeito que todo o que lle pidades ó Pai no meu nome, volo conceda. Mándovos isto: que vos amedes uns a outros.»

Hai unha regra de prata no comportamento humano que di “Non fagas aos demais o que non quixeres que che fixesen a ti”. Coma quen di, unha lei de mínimos para vivir en sociedade.

Pero mellor que a prata é o ouro e a regra de ouro di “Fai aos demais o que che gustaría que te fixeran a ti”. A min gustárame que se vou afogar, me salvaran; se estou perdida, me atoparan; se preciso axuda, me botaran unha man. Polo tanto, aínda que me é mais cómodo quedar sentada no sofá, sei que podo facer moitas cousas para o ben dos demais e que iso tamén redundará na miña propia felicidade. E non so consiste en facer boas obras, senón na actitude coa que vamos polo mundo, pois calquera cousa que fagamos non é igual se vai acompañada dun sorriso ou non.

E vai Xesús e aínda pon máis alto o listón: ata dar a vida, que é o único que temos todos e todas. No noso entorno non é cuestión de vida ou morte. Agora toca dala vida doutro xeito, nas persoas que cada un ten o seu redor, e a poder ser en comunidade para ter mais forza, para non perder a esperanza, para loitar hoxe, mañá e sempre.

Olga Álvarez

A PALABRA

OECONOMIA

A CLAVE

Falando da lingua Á terceira vai a defininita...

Lidia e Valentina

Exaxeración ou esaxeración... pero desmesurada...

Non vos deixedes atafegar por tanto poñer e sacar -C- antes de -T-, o conto é ben simple: suprímese a primeira consoante cando o grupo -CC- ou -CT- van precedidos por *i* ou *u* e ao lado desa norma hai dúas excepcións: palabras de **linguaxes especializas**, de escasa presenza na fala, e para **evitar a homonimia** (palabras que se escriben igual, pero que teñen significados diferentes: nestes casos, se lles quitamos o -C- poderían confundirse con outras). Xa está todo dito e sabido, mais permitídenos un rabiño...

Algúns grupos de palabras o que fixeron foi vocalizar o primeiro -C- en *u*

ou en *i*. É o caso de *doutor, doutoramento, doutrina; reitor, reitorado reitoral, reitoría; suxeitar, suxeito*; e unha na que quizais teñades que prestar máis atención: *seita* (grupo de persoas que no seo dunha relixión seguen unha doutrina particular.), en cambio si se dirá *sectario* e *sectarismo*. Ás veces ao lado destas formas existe a culta correspondente, na que se conservou o -C-, e a forma patrimonial, na que si vocalizou: *pacto* (acordo formal entre dúas ou máis partes) fronte a *pauto* (o mesmo acordo, pero co demo).

E alá vai o ben que a vella ten... Xa está todo dito deste tema. Non era para tanto!

O caso é que... estabamos a follear as *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* (esas nas que se recolle todo o estándar da nosa lingua e ás que ás veces temos que volver para revisar algunha cuestión) e caéronnos os ollos nas curiosidades da grafía X. Hai aquí unha peculiaridade sobre a que está ben facer memoria. Referímonos ó caso no que nunha mesma palabra, non composta (palabras compostas son as que están formadas por dous lexemas: *escachanoces, parasol...*), aparece dúas veces -x- entre dúas vogais, a primeira vez para pronunciarse [ks] e a segunda para pronunciarse como fricativa palatal xorda, igual ca en “xardín”. Pois ben, nestas palabras pódese optar por substituír o primeiro *x* por *s* (*esaxeración, esixir...*) ou ben pódense manter as dúas grafías *x* (*exaxeración, exixir...*). Queda á vosa elección. Onde si hai que escribir cos dous -x- é cando se trata de sufixos do tipo *ex-* seguido de consoante e mais nas palabras compostas (*lexicoloxía, toxicoloxía...*).

Gozade a escoitar e cantar regueifas na Festa dos Maíos!

O Fachineiro da educación e do humor

A Igrexa Unida do Bacon

Tal como o imaxina este fachineiro a cousa vén sendo así. “Señores, a asistencia ás clases de relixión ten dous picos na gráfica: un coincide coa primeira comunión e -xa un pico que case é romo coa confirmación. E que facemos co resto da gráfica? Hmmm. Pensemos. Xa! A relixión ten que ser avaliable, hai que poñer unha nota que conte para a media. Como a misericordiosos non nos gaña ningún, todo vai ser de 8 para arriba e imos petar as aulas. Pois nin con esas. Temos que tirarlle da chaqueta ao goberno amigo e esixir que a alternativa á relixión sexa canto máis abstrusa, mellor. Malo será que

daquela non pasen polo aro”. Chegados a este punto en que a educación pública parece que nunca vai poder ser laica, penso que é hora de propoñer tamén a alternativa da Igrexa Unida do Bacon, creada hai uns por ateos e escépticos nos EUA e con sede en Las Vegas. A cousa non soa mal porque o seu noveno mandamento di: pagar impostos. Non todo o mundo pode presumir do mesmo. Polo menos teñen bo humor e iso é un principio interesante, porque como di Pepe Chao “Deus tenvos moita graza: creo no divino humor”

A.Q.